Published and distributed under permit (No 399) authorized by the Act of October 6, 1917, as filed at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 79. ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 5-го ЦВІТНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 79. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, APRIL 5, 1921. — THREE CENTS

ПЕРЕД НОВОЮ СЕСІЄЮ КОНҐРЕСУ.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ МАЄ ПОЛАГОДИТИ НАЙВАЖНІШІ СПРАВИ ВНУТРІШНЬОЇ І ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 4. цвітня. — Надзвичайна сесія 67-го Конґресу, яка зачинається в другий понеділок, 11. с. м., має богато пильних і важних справ до обговорення і полагодження.

Ся перша сесія Конґресу від 8 літ за республіканської адміністрації, передовсім займеться внутрішніми домашніми справами, але також не мине і справ граничної політики.

Промислова криза в Америці і занепад економічний в Европі є сьогодня найпершим питанням, яке виждає заради. Длятого яко перші справи в Конґресі будуть видвигнуті: справа промислової реконструкції; справа зменьшення заробітних платень і перевозових цін; ревізія податків і тарифових законів.

З міжнародної політики найважнішими справами, які будуть видвигнуті, є справа приняття резолюції про проголошенне мирового стану між Злученими Державами і Німеччиною, а також справа міжнародної інституції, яка би заступила теперішню Лігу Народів.

ФРАНЦІЯ НЕ ВПИРАЄТЬСЯ ПРИ ТІМ, АБИ АМЕРИКА ДАЛІЙ БУЛА У ВОЄННІМ СТАНІ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 4. цвітня. — Франція заявила через свого надзвичайного посла, Рене Вівіяні, що вже більше не буде противитись резолюції сенатора Накса з Пенсильвенії, яку він має наново внести в сенаті, щоби Конґрес ухвалив, що воєнний стан між Америкою і Німеччиною скінчений.

Вівіяні відбув довшу конференцію з сенатором Наксом, почім заявив, що не противиться його мировій резолюції, додаючи, що французький нарід досі поправді не розумів сеї резолюції.

Він заявив вкінці, що французьке правительство не буде наставати на тім, аби Америка вела таку політику, що продовжала би воєнний стан Америки й Німеччини.

„Найбільше значіннє має для Франції — сказав він — прихильність американського народу".

НОТА ҐЮЗА ДО АНҐЛІЇ ДОМАҐАЄТЬСЯ ПРИЗНАННЯ ПРАВА АМЕРИКИ В СПРАВІ ЗДОБУТИХ КОЛЬОНІЙ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., цвітня. — Британське правительство має сього тижня одержати відповідь від державного секретаря Ґюза на останню британську ноту в справі Мезопотамії.

В сій ноті, як запевняють, Ґюз заявився за призначенем прав Злучених Держав, яко учасника війни і побідн у світовій війні, в справі розділу і мандатів над кольоніями, здобутими від Німеччини.

ҐЮЗ ВИСЛАВ НОТУ ДО НІМЕЧЧИНИ ПРО СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ ДО СПРАВИ МИРА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 4. цвітня. — Державний секретар Ґюз вислав ноту до Німеччини, в якій повідомляє, що американське правительство стоїть при тім, що Німеччина мусить принятн одвічальність за війну і мусить заплатити воєнне відшкодованне аліянтам, згідно зі своєї економічною спроможностю. Ся нота вказує, що Америка не гадає цілком усунутись від европейських справ.

Ноту вислано до американського комісенера в Берліні, Лоринґа Дресселя з порученнем щоби вручив копії ноти німецькому правительству і аліянтським представникам в німецькій столиці.

ВІДПОВІДЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ФРАНЦУСЬКОМУ ПОСЛОВИ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. цвітня. — Французький надзвичайний посол до Америки, Рене Вівіяні, одержав сьогодня від американського правительства відповідь, яке воно ставиться до його місії.

В тій відповіді сказано:

1. Німеччина мусить „признати одвічальність" за війну.

2. Вона мусить заплатити відшкодованне, згідно зі своєю економічною спроможностю.

3. Її спроможність до плачення мусить бути оцінена справедливо.

4. Довги аліянтів Америці остають надалі всилі, але американське правительство не буде вимушувати скорої і точної сплати.

СТРАЙК 15,000 БУДІВЛЯНИХ РОБІТНИКІВ В БОСТОНІ СКІНЧЕНИЙ.

БОСТОН, МЕСС., 4. цвітня. — Страйк 15.000 будівляних робітників, який там тривав від 19. січня с. р., скінчився дня 1. цвітня с. р.

В понеділок, 4. с. м. всі робітники вертають до праці.

За підставу угоди принято, що одна годнна праці має бути плачена по $1.

ЕКСПОРТ БАВОВНИ ДО НІМЕЧЧИНИ І БЕЛЬҐІЇ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 4. цвітня. — Члени Конґресу заявляють, що сьогодня відбудеться конференція з банкірами з полудневих стейтів у справі продажі Німеччині і Бельгії 1 мілуднева звоїв бавовни.

Сею справою займається нова експортова корпорація, зорганізована в Нію Орлінс.

ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКА ЗЕЛІЗНИЧА КОМПАНІЯ ХОЧЕ ОБТЯТИ ПЛАТНІ РОБІТНИКАМ.

З Питсбурґа доносять, що дня 2. цвітня с. р. відбулась тут друга конференція між представниками Пенсильвенійської зелізничої компанії і її робітників над справою знижки платні робітників.

Представники компанії кажуть, що в 1915 році вона видавала з узисканого одного доляра лише 46½ цента на платні, а торік давала вже 71 центів. Длятого компанія хотіла би обтяти яких 20% теперішніх платень робітників.

Серед робітників є спротив проти знижок платні.

В АМЕРИЦІ ПЮТЬ БІЛЬШЕ ШАМПАНСЬКОГО ВИНА НІЖ ДАВНІЙШЕ.

З Вашинґтону доносять, що в останньому році далеко більше спроваджено до Америки шампанського вина з Франції аніж попереднього року. В 1919 році спроваджено шампана за $1.158, а в 1920 році за $384,391.

Спроваджують його яко лічничі вино, бо тілько на таке власти дають дозвіл. Були заходи спроваджувати шампана яко літуріґічне вино, але власти не дали дозволу.

ПІДВИШКА ПЕРЕВОЗОВИХ ЦІН НА КОРАБЛЯХ.

По скінченню війни настала буда війна між корабельною спілкою „Френч Аатлетик" і французькою лінією з причини, що та лінія не хотіла приступити до спілки, спілка прийняла тягарові посилки до Европй по дуже низких цінах. Одну тону перевожено за 2 доляри. Тепер та війна скінчилася, з користю для компаній корабельних, а зі шкодою для посилаючих товари до Европи.

Ціна за перевіз одної тони підвисщена тепер кілька разів. Наприклад за 1 тону рільничих знарядів платиться 8 долярів, а загальна ціна за перевіз одної тони товарів підвисщена з 4 на 16 долярів. Перевіз одної бочки нафти підвисщено з 75 центів на $2.25.

СЛАВНИЙ УЧЕНИЙ АЙНШТАЙН ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ.

В суботу приїхав до Ню Йорку з Німеччини професор Альберт Айнштайн, славний з того, що відкрив теорію відношення між часом і простором.

Він є з роду Жид, а з політичного переконання сіоніст, приклонник відбудованнн жидівської держави в Палестині.

Він приїхав до Америки, щоби разом з д-ром Хаймом Вайцманом, президентом Сіоністичної Організації Світа, розвести агітацію серед Жидів в Америці за складками на основанне жидівського (єврейського) університету в Єрусалимі, в Палестині.

Тисячні товпи Жидів їх витали, але вони не хотіли висідати з корабля в суботу днем, щоби не нарушити цілабсу. Висіли аж по заході сонця.

УКРАЇНСЬКІ ЖИДИ ОРҐАНІЗУЮТЬ БАТАЛІОНИ САМООБОРОНИ.

Київські Жиди зорганізували кілька баталіонів самооборони. Кождий баталіон складається з 200 до 500 людий. Де є такі баталіони самооборони, там нема погромів.

ПРОФЕСОР УБИВ ТОВАРИША І СЕБЕ.

В Сиракюз, Н. И., дня 2. с. м. застрілив професор Годмс Беквид свого товариша професора Джана Германа Вортона.

Оба вони учили в колеґії бізнесової адміністрації в Сиракюз. Беквид був дуже нервово розстроєний, особливо в недавнім часі, коли дізнався, що з кінцем року має стратити заняттє.

ПОВСТАННЄ У ВЛАДИВОСТОЦІ.

Російські монархісти зробили недавно змову, щоби занятн місто Владивосток, над Тихим Океаном на Сибірн. Увійшовши в порозуміннє з ґенералом Каппелом, анти-большевицьким лідером на Сибірн, вони почали оружне повстаннє проти теперішнього правительства Владивостоку, котре править містом за згодою японських імперіялістів. Власти Владивостока довідалися про змову завчасу і приготовилися відповідно. До того, як повстанці почали битву на вулицях міста, Японці заждали від обох сторін перестати боротьбу. Вправді війска теперішнього правительства без труду виперли повстанців, але Японці приказали розброїти не лише повстанців, але й оборонців міста, бущмто тому, що межи ними є богато готових пристати до повстанців. Пізнійше Японці згодилися віддати оруже, але Росіяни мусіли вперед згодитися, щоби Япан полагодив цілу справу, що він очевидно зробить після свого інтересу. Ґенерала Льохвицкого та ще чотирох офіцерів, котрі провадили бунтом, арештовано, але зараз пущено на волю.

ПЕТЛЮРА ВИДАЄ ВІДОЗВУ ПРОТИ ПОГРОМІВ.

До нюйорського „Форверса" доносять з Берліна, що Петлюра видав проклямацію до українського населення, в котрій завзиває його, щоби воно охороняло українських Жидів перед погромами, щоби воюй розстрілювало усіх погромщиків та що всі погромові банди мають бути суджені воєнним судом.

БІЙКА МЕЖИ ПОЛІЦІЄЮ ТА АЙРИШАМИ В АНҐЛІЇ.

Боротьба межи Айришами та англійською поліцією уже перенеслася до самої Анґлії. Дня 3. цвітня прийшло до боротьби межи ними в місті Манчестері. Хтось пробував підложити огонь під три великі готелі в місті та два магазини. Поліція гналася за підозрілими людьми і зайшла до Еркін Стріт Клаб, в котрім є богато Айришів. Коли поліція відійшла до дому сего клюбу, з дому привитали її вистріли з револьверів. Поліція дицила сторожів кодо дому, а сама дофнулася, поки на місце не прийхала велика сила поліція. За чверть години 100 полісменів уже добувалося до дому. Але тут молодий мушина стоявь в дверох та стрілами ранив одного полісмена. За те його другий полісмен положив трупом. По одно-годинній боротьбі поліція здобула дім і забрала з нього богато оружа, кілька камінних начиль, новнх нафти, та других предметів, котрих, як каже поліція, ужинано до підпалу готелів. Убито лізнано як Джана Моргана, молодого Айриша. Поліція арештувала 20 осіб. Підчас битви ранено легко 4 полісменів.

БУДІВЛЯНІ РОБІТНИКИ В ЧИКАҐО ВІДКИНУЛИ ЧЕРЕЗ РЕФЕРЕНДУМ ЗНИЖКУ ПЛАТЕНЬ.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 4. цвітня. — Рада будівельних промисдових робітників, яка стоиарищує 58,000 робітників, піддала під референдум пропозицію будівельвельних контрактрів, щоби зменьшити заробітну платню.

Контрактори предкладали, щоби обтяти платню механіків з $1.25 за годину праці на $1.00, а звичайним робітникам з $1.00 на 70 центів.

Се предложенне в референдуму відкинено.

АЙРИШСЬКА РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ГОТОВИТЬСЯ НЕ ДО ЗГОДИ, А ДО ДОВГОЇ БОРОТЬБИ.

ДАБЛІН, (Ірляндія), 3. цвітня. —Показується, що послідні зусилля Анґлії до полагодження айришського питання через заведенне автономії Ірляндії не вдоволяє Ірляндії.

Айришська Робітнича Партія видала відозву до населення Ірляндії, в котрій взивається населенне, щоби приготовилося до довгої боротьби, котра буде тревати може рік, може два, за котрий то час народ Ірляндії повинен віддати все своє майно і всі свої здібности на службу народови.

ПОЛЯКИ МАЮТЬ СУДИТИ БАЛАХОВИЧА.

Польське воєнне міністерство постановило розслідити поступованне Балаховича і евентуально передати його воєнному судови.

ЗАСУНУЛАСЯ ЗЕМЛЯ НА ПЯТЬ МИЛЬ ЗАВДОВШКИ.

З Неаполю, в Італії, доносить, що зливці дощі, котрі тревали кілька днів, спричинили засуненне землі на просторі пяти миль. В наслідок засуненнн землі села Горне і Фрателі, коло міста Ферруцціяно, в Калябрії (південна Італія) зовсім знищені. Земля засувалася так поволи, що мешканці сіл могли усі утечи, але їх домі, дерева і виноградники пропали під землею.

КАРОЛІ ДІСТАВ ДОЗВІЛ ЖИТИ В СЕРБІЇ.

Граф Михайло Каролі, провідник угорської національної партії, котрий свого часу правив Угорщиною, а від большевицького перевороту перебував поза границями краю, був недавно прогнаний з Італії італійським урядом. Тепер доносять з Югославії, що сербський уряд дав йому дозвіл жити в Сербії. Він має поселитися в Дубровніку.

ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ, 20. МАРТА.

Сумно споминати, а годі мовчати,
Як большевики вci почали кричати,
Що не треба віч нам на тее скликати,
Щоби бідних в краю тепер ратувати.
І одні гуділи, а другі реділи,
Треті мов собаки знова скавуділи;
Не дадуть нікому вони говорити
За образу Лебби готові забити;
Поляки вспілці, не мають сумління;
Вони продовжають всім бідним тер(ніння;
Кричать — репетують, щоб бідним (не дати
Щоби в Галичину гроші не дошилати,
Лиш щоби ті гроші дати ім на „Вісти"
Щоби вони, бідаки, мали за що їсти.

Д. Бурбела.

Ню Йорк, Н. Й.

Зелізничі і транспортові робітники заявляються за майнерами.

ПОСТАНОВЛЯЮТЬ ПОМАҐАТИ МАЙНЕРАМ, ХОЧБИ ТРЕБА СТРАЙКУВАТИ.

ЛОНДОН, 3. цвітня. — По всій Англії відбувалися нині збори юній зелізничих та транспортових (перевозових) робітників. На усіх робітники заявилися станути плече об плече зі страйкуючими майнерами, навіть хочби треба було вийти на страйк самим.

ВОДА ЗАЛИВАЄ МАЙНИ, СПРИЧИНЯЮЧИ ВЕЛИКІ ШКОДИ.

ЛОНДОН, 2. цвітня. — З усіх усюдів доносять про страшні шкоди, спричинені страйком робітників, працюючих при помпах. Так примірок в шістьох вуглевих копальнях округа Стрефодшер шкоду обчіслюють уже на який мілюн фунтів штерлінґів (коло 4 мілюнів долярів).

Не менче грізне положенне по других округах, спеціяльно в Шотляндії. В декотрих округах добровольці цозґлядіюваня ся до помп і стараються недопускати до затоплення майн. Все таки праця добровольців не помагає усюди: в одній майні в Полудневій Валії вода біжить у майну зі скоростю 15.000 ґальонів на годину.

СТРАЙКАРІ ПРИМУШУЮТЬ СКЕБІВ ПОКИДАТИ РОБОТУ.

В окрузі Файф страйкуючі робітники, в сидї 2 тисяч, помашерували походом до майн та дали тим робітникам, що там працювали, пів годнни часу на полишенне роботи.

В місцевости Лочор властителі копалні просили страйкарів, щоби вони позволили їм отворити воздушні рури, щоби здержати наплив води на шість тижнів, але страйкарі не дозволили.

КАРЛО, ВИПРАВДУЮЧИ Я ХОРОБОЮ, НЕ ХОЧЕ ПОКИДАТИ УҐОРЩИНИ.

ШТАЙНЕМАНҐЕР, Угорщина, 3. цвітня. — Бувший цісар Карло лежить хорий на бронхіти. Будапештенські лікарі видали булетин, в котрім кажуть, що він має горячку, тяжкий кашель, не має апетиту і мусить лежати в ліжку.

ЛОНДОН, 3. цвітня. — Депеші з Відня доносять, що Карло заслаб через за велике напруженне підчас принять в епископській палаті Мікеша.

Поїзд, котрий має відвезти Карла до Швайцарії, стоїть готовий на полудневім дворци у Відни, готовий до виїзду кождої хвилі. Ним має поїхати трох антантських офіцерів та трох соціялістичних послів, але покищо ще нема жадної вістки, коли він має виїхати.

БОЯТЬСЯ, ЩО ХОРОБА КАРЛА „ДИПЛОМАТИЧНА".

ВІДЕНЬ, 3. цвітня. — Хоробу Карла уважають у Відни за дипломатичну хоробу, хоч Карло просив аліянтських представників післати йому аліянтського лікаря.

Відкладанне виїзду в Штайнамангер викликує напруженне в Празі і Білгороді. Як кажуть, чеський та сербський уряди скоро поробляють кроки, щоби приспішити виїзд Карла з Угорщини.

КАРЛО НЕ ДУМАЄ ПОКИДАТИ УҐОРЩИНИ.

ШТАЙНЕМАНҐЕР, Угорщина, 3. цвітня. — Газетярські кореспонденти, котрі приїхали сюди та говорили з людьми, що стоять близько Карла, кажуть, що серед оточенна Карла панує переконанне, що Карло навіть не думає покидати Угорщину. Кажуть, що Карло так довго не думає покидати Угорщини, як довго проти нього не вишлють французького або англійського війска.

Газетярі мають враженне, що за Карлом стоїть вся угорська армія та що за його поворотом заявляється також місто Будапешт.

Тимчасом увесь двір Карла на своїм тимчасовім приміщенню в епископській палаті має вигляд веселого табору гарно вистроених офіцерів. Серед дворян панує запал.

ПОЛЯКИ НЕГОДУЮТЬ НА СВІЙ УРЯД ЗА НЕВДАЧУ В СПРАВІ ҐАЛИЧИНИ.

Західно Українська Аґенція подає слідуючу новинку, надруковану у віденській часописи „Дайтшес Фольксблят" з дня 15-го марта 1921 року:

ПОЛЬЩА ТА СХІДНО-ҐАЛИЦЬКЕ ПИТАННЄ.

КРАКІВ, 14. марта. — „Нова Реформа" критикує острими словами недавну політику варшавського правительства супроти Східної Галичини та ґанить його за невідповідне поведенне, котрого воно допустилося в той спосіб, що не перецуєтило до преси, польської та української, вістки про рішенне Ліґи Народів про державно-правне становище Сх. Галичини.

(Тут „Нова Реформа" подає дослівно рішенне Ради Ліґи Народів, котре уже було подане в нашій часописи.)

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUND ED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1105 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. ПЕРЕДПЛАТА.

Three cents the copy. Поодиноке число три цента.

One year	$ 7.00	На цілий рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates. В Джерзи Сітї і заграницею.

One year	$10.00	На цілий рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВІ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Галичани при роботі.

Галицькі Українці мимо тяжкого лихоліття і мимо того, що хвилево впали в лядське ярмо, не піддаються недолі, але борються і працюють.

Ляхи не допустили української молодіжі до вищих шкіл у Львові і не позволили осунувати українського приватного університету, — понад 1000 українських студентів вийхало та границю, де вчаться в чужих університетах або у своїм приватнім у Відні.

Замикають Ляхи і мучать свідомих і завзятих Українців, а між ними передівсім українських жовнірів — наші братя ратують їх при помочі Українського Горожанського Комітету.

Переслідують Ляхи независиму українську пресу, а наші браття останні центи складають і таки її удержують.

Далі вони закладають приватні українські школи; заложили новий фонд під назвою „Учітєся, брати мої" для просвітних цілий.

Заложили новий український музей у Львові.

Свято Шевченка обходили торжественно в цілому краю, по всіх містах, по селах, в школах і товариствах. В самому Львові відбулось 21 Шевченківських обходів одного дня.

А американські Українці замість іти слідом своїх старокраєвих братів ждуть та вижидають спасення.

Конфіската львівських українських газет за постанови Ліги Народів.

Львівські українські часописі, діставши з Парижа рішення Ради Ліги Народів про Східну Галичину, помістили їх на чільному місці на першій стороні, ОДНАЧЕ ПОЛЬСЬКИЙ ПРОКУРАТОР ІХ СЕЙЧАС СКОНФІСКУВАВ.

Ті рішення помістили польські газети у Варшаві, де нема української небезпеки, а вже польські газети у Львові одержали поліційний наказ тих рішень не містити, аби се не викликало занепокоєння в краю, а в українських газетах їх сконфісковано.

Як звісно, в тих рішеннях Ради Ліги Народів сказано, що СХІДНА ГАЛИЧИНА НЕ НАЛЕЖИТЬ ДО ПОЛЬЩІ; що ПОЛЬЩА НЕ ДІСТАЛА НАВІТЬ ЖАДНОГО МАНДАТУ НАД СХІДНОЮ ГАЛИЧИНОЮ, ТА ЦІЛКОВИТА ВЛАСТЬ НАД СХІДНОЮ ГАЛИЧИНОЮ МАЮТЬ АЛІЯНТИ І СОЮЗНІ З НИМИ ДЕРЖАВИ, ЯКІ Є Й ПРАВНИМИ ВЛАСНИКАМИ.

Про ці рішення вже знає цілий світ, лише не вільно з польської ласки знати тому краєви, про який власне в тих рішеннях говориться.

З польської ласки не вільно того знати 4 мілионам галицьких Українців, аби не дізналась, що цивілізований світ не признає польського нападу і розбою, та щоби не бунтувались проти злочинного наїзника.

Не вільно теж знати того 700.000 Полякам із Східної Галичини, аби не зневірились в польське панованне в тім краю і в силу Польщі у світі.

І не вільно знати того також 700.000 східногалицьким Жидам, абн дальше можна їх дурити, що Східна Галичина то „малопольска".

Польські наїзники просто з моста забороняють цілому населенню нападеного ними краю знати правду, сподіваючись, що то їм поможе удержати „спокій" в тім краю і поширити зневіру серед українського народу, щоби в зневірі упав на дусі і приняв спокійно ляцьке ярмо.

Але се вже Ляхам не вдасться. Бо вже й вони не мають сили цілком скрити правди, а як скрують якийсь час, то остаточно ще гірше на тім вийдуть, бо і сей злочин ще буде свідчити проти них.

Є ще на світі люди, що викрили перед народами, перед Лігою Народів і перед народом Галицької України закриту Ляхами правду.

А коли осенню Ліга Народів збереться, то і ся конфіската буде добрим документом проти польського наїзника.

Для сумної памяти треба занотувати, що в Америці ПОСТАНОВИ РАДИ ЛІГИ НАРОДІВ СКОНФІСКУВАВ РЕДАКТОР СКРЕНТОНСЬКОЇ „НАРОДНОЇ ВОЛІ".

Він ширив свої блудні погляди, які тільки Польщі можуть вийти на користь, що всяка оборона Східної Галичини нічого не поможе, бо вже все пропало, — а коли показалось, що се не правда, він промовчав постанови Ради Ліги Народів, словом, немов польський прокуратор...

ПРИДНІПРЯНЕЦЬ ПРО ГАЛИЦЬКУ АРМІЮ.

Часто можна вичитати в газетах протиставленне двох частин українського народу: Галичан та Придніпрянців. Сколько йде о різницю що культурні і політичні свідомости — то різниця справді є велика. Галичане переважно письменні і дуже свідомі; придніпрянські маси звичайно неписьменні мало свідомі. Се є природний наслідок того, що Галичане через 50 літ мали конституцію, а Придніпрянці ні.

Але коли хто розуміє різницю в той спосіб, що противставить Галичан і Придніпрянців як два противні собі народи — сей робить велику помилку. Між Галичанами а Придніпрянцями як такими прірви нема! Коли є прірва, то є вона лише між поодинокими групами людий без огляду на се, чи то Галичане чи Придніпрянці. І то є прірва саме на точці подітники уряду Петлюри супроти Галичини. Такі визначні і заслужені Придніпрянці як проф. Грушевський, Винниченко, Липинський, Дм. Дорошенко, ген. Греків, О. Макаренко (соц. соціялістичний, не члєн Директорії), Кривецький (б. міністр фінансів), Чикаленко (старший) і т. д. не поділяють ні трохи польонофільської політики т. зв. укр. соціял-демократів (Мартоса, Андр. Левицького, Безпалка, Вітика), котрі держали і держать до сегодня уряд Петлюри в своїх руках. Напакн! вони осуджували її неразо голосно і явно як політику крайно шкідливу для загальної справи. Натомість прірва характеристичні ті, що ні одного виступу сих визначних мужів супроти Галичан, гал. армії чи гал. уряду. З другого боку і в т. зв. придніпрянським уряді були і є деякі Галичане, именно одиниці, що для амбіції чи гарних доходів пирнають польонофільський курс та продають Галичину Ляхам. На щасте — їх дуже обмало.

Вже з тих фактів виходить, що противставленне Галичан та Придніпрянців є цілком сховане. Зачали се в Каменцю Подільськім. Вадане і падані польонофіли тоді, як зачали потайні переговори з Польщею. В своїх газетах вони звели крик, буцім-то Галичане є москвофіли та видумували всякі брехні або перекручували факти. Рівночасно робили все можливе, щоби тільки знищити окрему гал. армію та гал. уряд, котрі стояли на перешкоді їх спілці з Ляхами. Робили се — доки не осягли свого і доки не запродали Ляхам за мисочку сочевиці Галичини. Хомяцини Підляшя і зах. Волині. Значитьі люде, що держали в своїх руках уряд Петлюри, трималисъ тактики того злодія, що сам репетує: „довіть злодія!" — аби сим робом збламутити людий. І се їм вдалося. Чимало людий, навіть тут в Америці, далося зловити на ту хитрість.

Але — скоро ще пізнійше — правда вийде все на верх, наче та олива, що все спливе по воді. І люде спізнають правду чимраз більше, а брехня муснть згинути. Ось огонь сосни свої спомини саме з т. зв. каменецького періоду Осип Назарук та др. Мишуга, оба зразу великі прихильники Петлюри. А з тих споминів виходить, як вони гірко розчарувались, як їх серця кервавились, глядячи на божевільну „політику" Мартоса і товаришів, як руйновано з розмислом гал. армію со одиноку власне підпору укр. держави — бо потайки вже накладано з „товариством" Пілсудзкім. Але Назарук і Мишуга Галичане. І дехто може сказати: вилізла галицька душа з обох!

Та бо! але й бо деякі Придніпряиці зачинають писати свої спомини, а з них виходить те саме. Ось-так приміром у віденській „Волн", видаваній Придніпрянцями, появились у випуску чисто 6. за сей рік дуже замітні спомини придніпрянського полковника Віктора Завадського-Янівського т. зв. каменецького періоду під заголовком: „Як ми мандрували". Подаємо з тої просторої статті лише що-найважнійше.

Полковник Завадський починає ту часть своїх споминів з половини червня 1919 і по короткім вступі пише так:

„В той час наша армія самостійно провадила збройну боротьбу з Совітською Росією, але єнли були нерівні і після перших успіхів українського війска, особливо Запорізького Корпусу, що під командою отамана Сальського дійшов майже до м. Вінниці, військо мусіло відступати в керунку на Камянець; це було поміж 1—15. липня 1919 р. Головний Отаман Петлюра разом з заступником Голови Ради Народніх Міністрів Лівицьким подались до Диктатора Галичини Петрушевича, щоб просити про військову допомогу. Диктатор Петрушевич, не зважаючи на попередні непріязні з нашими урядами, а головно з придніпрянськими урядами, Диктатор Евген Петрушевич, цей правдивий патріот і найщасливійша особа, вповні зрозумів прошбу і надіслав 2 галицькі бригади в напрямку Чорного Острова. Це особливо було цінно, бо в той самій час галицька армія дедве відбивалася від переважаючих сил большевиків, що йшли під командою генерала Галера. Але, на жаль, галицькі бригади не спромогялся дати серьозної допомоги, бо в них напали селяне і тих дні бригади були абсолютно розпорошено і знищено".

„Тим часом большевики наближалися до Камянця; вже взято Проскурів, Ярмолинці, Дунаевці; ще 2—3 дні і большевики будуть у Камянці..

„Тут знову нас врятувало чудо, але чудо, що було спонучене, на превеликий жаль, з драмою Галичан. Боротьба стомленої, без набоїв та амуніції, галицької армії з свіжими військами генерала Галера стала дано неможливою і Диктатор Петрушевич, порозумівшись з нашим урядом (склавши з ним певні умови, наказав галицькій армії перейти через Збруч на терен Поділля.

„Разом з армією посунуло з Галичини багато видатних галицьких діячів і цілий цивільного населення, що не побажало лишатися під польською окупацією. Перехід армії почався 16. липня 1919 р. і продовжався 2 або 3 дні; було, як нам, що вже по року перебували на стані вигнанців, особливо тяжко було дивитися на цю сумну картину.

„Вілна регулярної, добре дисциплінованої армії зараз же відбився на загальному військовому стані; коли під Проскуровом большевики побачили регулярні полки галицької армії, вони тікали тільки від одного зовнішнього вигляду...

„В той час владу тримали в своїх руках центральні комітети партій соціялістів-революціонерів і соціялістів-демократів, з якими дуже разу вався і сам Головний Отаман Петлюра. З членів цих партій виключно складався подільський уряд, що не зважаючи на допомогу галицької армії, яка одна тільки і врятувала стан уряду, надзвичайно поробе поставив-ся до Диктатора Петрушевича, з однаково боку бойкотував його, а з другого недвозначно хтів зліквідувати галицький уряд. А Петрушевич — зарештувати. Але Диктатор мав певне військо і уряд У. Н. Р. тому не наважився виконати свого намиру. Особливою вороже ство, що до Диктатора і взагалі до галицького уряду, визначався сперше пример міністр. Остапович, потім тільки міністр фінансів Мартос, що до речі сказати, користувався з значного впливу, в партії соціялістів-демократів; він затягав платню галицькій армії, вимагав, щоб вона приняла на себе ціле навалений тягар державної інспектури, висловлював явне недовіря до виказів на платню галицької армії і т. д. Взагалі у цілій подани була цілком свідомість льокальна і погляди на річ і сумління.

„Майже єдиною реальною військовою силою в той час була галицька армія, і тільки при її допомозі надрядянські частини, що були тоді дуже нечисленні (недобре зорганізовані, і могли поховати проти большевиків. Але соціялістичний уряд поводився так, ніби-то реальна сила була на його боці; до галицького командування він ставився зневажливо, а до диктатора Петрушевича явно вороже; часописи урядових партій с.-д. і с.-р. проводили шалену агітацію проти Диктатора Петрушевича, при тому в дуже чемній та некоректній формі і виразах, а орган Міністерства Галицьких Справ „Боротьба" просто-таки нерабував Петрушевича й ганьбив як тільки мі.

„І досі я не розумію, як Диктатор терпеливо це все переносив, маючи в руках таку поважну силу. Тільки одним це можна звсувати. Мені різко доводилося зустрічати таку виразну, витриману і цілкотну людину, як Петрушевич, що був довгий час послом у Віденському парляменті; очевидно, ця школа, в звязку з природною витримкою, і примушувала його до крайньої ловальности, не дозволяючи втручуватися в справи зовні, ані ним не був господарем..

„Організація війска в той час була така: головною точкою керуна Начальна Начальна Команда, а нашою найближчою — Штаб Дівої Армії, координував же діяльність цих двох армій та видавав стратегічні задання Штаб Верховного Головно-командуючого — себ-то, Головного Отамана Петлюри; шефом штабу був Отаман Юнаків, колишній генерал російської армії, професор академії, високо освічена людина, з його помічником, також галицький генерал Курманович, надзвичайно енергійна і тямовита людина, високо зрості, суворої мужньої зовнішности. Отаман Юнаків казав мені, що кращого помішника він собі не бажає і що спільно працювати з Курмановичем надзвичайно приємно. Мені доводилося бувати в кількох разів в штабі Верховного Головно-командуючого, де я дуже тішився з енергійної праці всіх членів та серьозної дїлової атмосфери; незвичайно приємно вражала не-гримка, дисципліна і невеличка кількість осіб штаба. Робота його відзначалась великими успіхами; нього було пославо в корогкий час Жмеринці, що каварало уряд Петлюри, а Директорію з Диктатор Галичини Петрушевич.

„Наші військові справи все гіршали. Частина старшини (придніпрянських) перейшла до Денікіна, але, правда, значно менші, як на то чекали. Від-ходу гинуло в наслідок висинного тифу, який в той час скрізь по залізницях та містах страшенно лютував.

„За 2 тижні до катастрофи, себ-то до 16. листопаду 1919 р., галицька армія мала 4.000 багнетів замість раніших 40.000, а наддніпрянська всього 2.000 багнетів; рецидиу висинив тифус; особливо жахливо тифус лю-тував по стації Жмеринка; це була могила і для галицької і для нашої армії; козаки без жадної медичної допомоги дежали на підлозі великого Жмеринського двіри і в тонелях під нами; тут же були і труни умерших, що по-денькна день не убиралось. Самовидці передавали, що це був один жах,з якого можна було з тривогою вийхати. І знаїдів ні ліків не було і люде сотнями вмірали.

„А тут на цю несчасну армію наступають свіжі, добре забезпечені ліки кими та лікарями, деникінці, і тепер то, що ми не втримаємось. В таких обставинах Начальна Команда, в особі її команданта Тарновського, від відомав Диктатора Петрушевича, у Вінниці, склала згоду з деникінськими представниками про перехід її до війска добровольчої армії, застерегтись, що її не зужинуть проти військ Головного Отамана Петлюри. Це сталося в початку листопаду, 1919 р. Наша урядова преса та офіційні кола зустрічали цей вчинок державної зрадою і почали цькувати галицьку армію і взагалі всіх Галичан.

„Але, коли до цих подій поставитись розважливо та холодно об'єктивно, то це велике питання, чи то була зрада чи конечна необхідність, особливо взявши на увагу, що ліквідація подій відбувалась під Галичі все одно в найближчому часі здачі в полон Полякам. Диктатор Петрушевич навіть в цьому випадку заховав вірність своєму слову і негайно арештував команданта Тарнавського.

„З того часу події розвинулися надзвичайно швидко: деникінці взяли Жмеринку і стали наближатися до Проскурова. Як завжди в такі добу почалася втеча міністрів, що під прикриттям протекції англійської місії за кордон, до Румунії. Перший втік міністр земельних справ славнозвісний Микола Ковалевський (соц. ре-вол.), потім знаменитий міністр фінансів і ще де-кільках...

„Тепер я мушу повернутися до нашого камянецького життя і спинитись на моменті приняття Національно-Державного Союзу. І до нашого приходу до Камянця і в Камянці вклад весь час находилась в руках соціялістичних партій с.-д. та с.-р; ці дві партії склали тісну угоду і робили весь час експерименти соціялістичного характеру, а урядові посади обсаджували своїми партійними товаришами; треба зазначити, що і міністри-соціялісти і їх партійні товариші, що обслуговали високі посади, абсолютно не вміли управляти і в більшости були просто мало освічені люде, що не мали знання правб, закону та технічної частини життя; коли до цього додати їх пристрасть до соціялістичних експериментів, то лехко собі уявити, що це був кавардак; мачуги сперше одні, потім інші, уряд тодішнього часу не виявив найменшої организаційного хисту і порядку не було не тільки в повітах, а навіть в маленькому місті Камянці, що був за столицю; і це в той час, коли міністерство внутрішніх справ мало десятіки тої урядовців...

„З цього приводу наш талановитий Ізіло Мазюкевич склав влучного вірша, але, на жаль, я памятаю тільки перший абзац, правда найбільш цікавий:

Політичні наші діти!
Здорослі дяді повіти;
Уряд-міністерія, уряд,
Творять право інстинктивно.
З святим прапором свободи
Вуживають самоходи".

„Помірковане громадянство ясно бачило всю хибність соціялістичного урядування, але воно було безправне і не могло не тільки впливати на хід подій, а навіть сказати свого слова".

Отсе головні вирівки з простої статті полк. Завадського, що дотикають Гал. армії і Гал. уряду. І дальше є дуже богато цікавого в тій статті, як то розважні Придніпрянці Хотіли направити се лихо, як ходили в депутації до Петлюри, аби завернув з хибної дороги і поклікав всі розумні партії до уряду, як Петлюра приймів їх дуже сухо і зимно, як то Придніпрянці з т. зв. „Нац. Державного Союза" жили в найлипшій згоді з гал. урядом і гал. армією і т. д. і т. д. Все те лишне Придніпрянець і чоловік, що сам то пережив та бачив на власні очи.

Комуж маємо вірити: йому чи якомусь там А. Петрову з „Нар. Волі", що то поза Дітрой вись час війни носа не показував?

Янко Купала.

ПАМЯТИ Т. ШЕВЧЕНКА.

Од гостинця до гостинця,
Од хати до хати
Дзвенить кобза Українцям
Про велике свято:
Славетного свого сина
Кобзарі проклнна
Вся соборна Україна
Згадує цю пору.
Місце для йому почесне
Ёдиної в багатті —
Десять красних років
Стратив у неволі
Але своїм дивним словом
Вільний дух будив в народі,
Научив дух любитй волю,
Рідний край і долю.
Його батьківом оркестрова
Україна рідна.
Будь і нам же батьком милим,
Українцю славний!
Плинучи у даль німую,
Твоя пісня голосною
Хай одібється луною
В кождім серці білоруським.

НА ПРОДАЖ ДІМ,

деревляний, сильної будови, на дві родини в місті Джерзи Сіті (Гріквіл). Добрі ренти. 5 і 6 просторих румів з купальнями. Свіжий ремонт можете сплачувати місячно. Лішка користь і забезпечна чим купно цегіль з пепевній компанії. Ціна $5,500.00, моргеч $3000.00. Близший опис і користи подасть власник: Mr. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 Grand St., Jersey City, N. J. 76-78

РЕШТКИ АРМІЇ У. Н. Р. В ПОЛЬЩІ.

(Демораліязація. Тайні організації „Увет", Військова Рада. Петлюра — а Омелянович-Павленко. Петлюра присяє 25-мілионна позичка в Польщі. Польсько-румунсько-українська конвіція проти большевиків. Чужі місці).

Частина армії У. Н. Р. розкинені по рідних таборах Польщі. Харчі недостаточні, підмога з боку Уряду У. Н. Р. дуже недостаточна Покищо не відбувається Підготовлення від формування протибольшевицької армії. Загальна демораліязація, передівсім поміж старшинами.

З кругів Генерального Штабу У. Н. Р. вийшов почин тайної військової організації Українське Військове Товариство" (в скороченню „Увет"). Метою Товариства — боротьба за самостійну соборну Україну, оборона інтересів армії, усунення здемораліозованих одиниць так з армії, як з цівільних установ, вплив на політику У. Н. Р., о-скільки воно буде вимагати інтерес армії. Організація по більшучість при помочі персонального заклику. Імена провідників невідомі; організація успішно розвивається, передусім серед вищих старшин.

Серед нищих старшин завязалась друга тайна організація без назви з метою боротьби за самостійність України і підбору здорових елементів в армії для цієї цілі. Поступи організації мало замітні. Імена провідників незнані.

Обі тайні організації як і наддніпрянські партії рішаються підтримувати С. В. Петлюру тільки їзза його популярности на Україні, котра всіми вісткамн з України потверджується. „Увест", має намір обмежити вплив Петлюри на армію і не дуже проти того, щоб начальником Армії був І. Р. Таку, мету мають стремління українських партій як це видно зорганізації Ради Республіки.

Правдоподібно за почином „Увета" організується Військова Рада, як найвищий рішаючий орган в справах Армії У. Н. Р. при Петлюрі. В склад мають увійти три міністри цівільні, міністер військових справ і пятьох представників верховних кругів Армії. Цих останніх правдоподібно буд старатися перевести „Увет" з поміж своїх членів.

Відносини поміж С. Петлюрою і Омелянович-Павленком дуже напружені. Омелянович-Павленко ні в армії, ані серед партій заміткої підримки не має. Стоїть в связку з французькою місією у Варшаві без порозумінна з Урядом У. Н. Р. Місія відноситься до нього здержано, але рахується з ним як з головним командіром Армії. У. Н. Р. є поголовки, що Омелянович-Павленко має статн военним міністром Його кандідатом на верховну команду ще нее відомий.

Петлюра рішучо спірається обмеженням його впливів і влади, одначе як говорять став податливійший на впливи поважніших представників Армії і по троха обмежує свою самоволю.

Фонду У. Н. Р. майже вичерпані. Обговорюється позичка 25 мілионів польських марок в Польщі.

Ходять вперті чутки, про заключення, Полско-Румунсько-Української протибольшевицької коаліції. Очікується нової війни на весну. Серед чужих місій в Польщі є зацікавленне у українській справою. Таборн інтернованих решток Армії У. Н. Р. обїздить англійська місія Червоного Хреста.

AMERICA'S MAKING.

Під такою назвою основали і заінкорпорували в Нію Йорку визначні Американці товариство, якого ціллю есть уладити велику виставу, на якій імігранти, кождої народности мають показати чим вони причинялися до економічного і культурного розвою Америки від колоніяльних часів до тепер. Виставу відбудеться в 71-st Regiment Armory, Park Avenue New York City в жовтню і буде тревати цілий місяць. Комітет сеї виставн, якого почетним головою есть бувший міністер просвіти Ф. К. Лейн, енергічно працює серед різних національних груп в Нію Йорку і околицях щоби відповідно приготовити кожду народности до згаданої виставн.

З Злучених Державах, а головно в Нію Йорку і околицях живуть імігранти майже кождого народу земної кулі, принесли з собою до Америки часть своєї національної культури, яка в сей або инший спосіб причиняється до розвою економічного і духовного життя американського народу. На America's Making виставі призначено один день і вечер кождій народности в котрий вона буде мати нагоду показати американцям, що вона з собою привезла і чим причинялася до будови американського життя. Директор згаданої виставн Дж. Денелс відбуває нарадн з представниками різних національних груп, головно з представниками народних товариств, які організують між собою комітети і приготовляються до виставн.

Дня 29. марта відбулося в домі Шкільної Ради в Нію Йорку засіданне представників також української імігрaції. Комітет виставн запросив на засіданне всіх председателів українських співацьких і запомогових та просвітних товариств і урядників центральних українських організацій в Нію Йорку. Однак того вечера відбувалися наради товариств в Народнім Домі і на засіданне прибуло мале число делегатів.

Отварваючи засіданне, головний директор виставн Дж. Денелс, пояснив присутним цілі виставн і взивав Українців, щоби взяли в ній активну участь. Я вірю — говорив директор що Українці богато причинилися до економічного й індустріяльного розвою Злучених Держав, а своєю мельодійною рожвиненою піснею та народними вишиванками заімпонують на виставі і найвибагливійшим глядачам. По короткій але річевій дискусії, в огляду на малє число учасників председатель Денелс запропонував щоби всі присутні вибрали тимчовий екзекутивний комітет, як Український Відділ виставового товариства America's Making котрий має занятися скликанням нарад українських товариств, де виберуться сталий комітет до підготовання виставн. Присутні одноголосно згодилися і вибрали головою Українського Відділу О. Ревюка, а секретарем С. Мостового.

Український Відділ зараз відбув своє перше засіданне і порозумівся з товариствами рішено зробити виставу збори у Нію Йорку і околиці, які відбудуться в „Українськім Народнім Домі" 217 Іст. 6. ул. в Нію Йорку дня 11 цвітня 8 год. вечером.

Стефан Мостовий.

ПИШІТЬ ПО НОВИЙ ШИ-НИК КНИЖОК НА АДРЕСУ: "SVOBODA", 83 Grand St Jersey City, N. J.

З У. Н. Громади в Нію Йорку.

Осени дорогою повідомляється громадян Нію Йорку, що перші наради Широкого Комітету У. Н. Громади відбудуться в суботу, 16. квітня 1921, вечером.

Товариства, братства і сестринства, до котрих єще членство і заплатили членську вкладку до У. Н. Громади на 1921 рік, звертають ласкаве полвовлатн для своїх трьох відпоручників. При тім треба тямити, що відпоручником товариства може бути лише член У Н. Громади.

Товариства, братства й сестринства, що не вплатять до У. Н. Громади, зволять зложити свій вступ і заплатити членську вкладку найдальше до 14. квітня 1921, коли хочуть висилати своїх відпоручників на збори Широкого Комітету.

Кождий відпоручник товариства мусить явитись на цих зборах.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ У. Н. ГРОМАДИ:
Й. Хомів, пред. С. Козедій, заст. пред.
Ф Матвай, касієр
Т. Мілецкун, рек. сек. М. Д. Величко, фінан. сек.

УВАГА НА ЧАСІ!

Хто хоче висилати святочні желання ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ ДО СТАРОГО КРАЮ, повинен се зробити сейчас, бо не було за пізно. Маємо на складі дуже гарні

КАРТКИ ВИШИВАНІ ШОВКОМ,

перевязані гарною стяжкою, з відповідним віршом в середині і з написню „ХРИСТОС ВОСКРЕСІ" — Ціна 25 центів.

Картки емалійовані і матові з відтиском „Христос Воскресі" — Ціна 5 центів.

Пишіть на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ВІДДІЛ ОХОРОНИ ЗДОРОВЛЯ.

Док. мед. МУСІЙ КАДЕЦЬ.

(Докінчення).

Охорона від тифу.

Охоронитись від тифу не тяжко, знаючи вже, як він розповсюджується. Охорона може й має бути на великій скалі, де цілі громадянства та місцевости проводять рідні міри для фільтрації води та устроєння й уліпшення водотоків, модерних каналізацій, знищення чи дізинфекціонування екскрементів та нечистий, коли вони спускаються до рік чи озер, звідки користуються водою.

Особиста охорона є найважнійша хочби тому, що кожен чоловік може сам себе устерегти, як тільки не забуває та держиться правил гігієни. Пам'ятайте лише на: пальці, мухи, поживу, воду. Руки треба завсіди мати чистими не від видимого лише бруду, але й від бруду невидимого, бо бацили на руках не побачиш простими очима. Для того треба мікроскопа, котрий збільшує їх у кількасто разів, чи півтора тисячі разів часами й тоді лише вони виглядають не більш кропки в часописі. Завсіди треба мити руки милом та водою перед їдженням; виходячи з клозету, також треба мити руки, а теж і кілька разів на день підчас роботи. Ніколи не беріть поживи чи посуди, як ранійше не помили рук **милом і водою**; часами навіть щіткою. Глядіть, щоби кожен член Вашої родини, Ваш комірник, чи гість робив таксамо. При роботі та всюди слідіть за собою та за сусідом. Богато епідемій розповсюджувалось пальцями людськими.

Небезпека від мух навіть більша, бо кожду муху не видичистити від нечистий, на кожних вони сідають та лазять і де бациль набирають на свої лапки. Тому лінше зовсім від них вибавитись і то вдається знищенням мух, деб їх не бачити. Й що далеко важнійше, не давати мухам заводитись. Для сего ніколи ніде не залишайте жадної поживи, бо там мухи зібираються. Відразу після їдженння зберіть все потрібне та почистіть, чимскоро, або ховайте до шафи; непотрібне спаліть, або викиньте в безпечне місце, котре конче треба держати покритим від мух. Держіть хату, стайню, та інші місця чистими, бо у гною й екскрементах мухи найбільш та найлінш плодяться. Й плодяться досить швидко. Одна самиця за 5 літніх місяців розплодить нащадків у пять з половиною тисяч мільонів; часом меньше, а часом у 3—4 рази стілки. Ще не поспіли вийти, як вже потягнулись до кухонарні, де їм тепло й ситно, — просто від екскрементів до поживи! Й так розповсюджують вони тиф, холеру та інші недуги. Ось чому треба не тільки ницити мух, але ницити всі ті условія, у котрих вони живуть і плодяться.

Пожива як агенція розповсюджування тифу є дуже важний фактор. Її палці і мухи і вода опоганюють бацилями й через неї заража просто передається чоловіковки. Якби себе не пильнували й щодо пальців, й щодо мух, від поживи усеж заразились можна, бо вона могла бути опоганювана ще до того, як дісталась до нього. Тому добра регула ніколи ані істи, ани пити нічого з того (що не зпісується від кипчення) як воно не варилось і тимсамим вбило всі бациллі. Підчас епідемії, чи там де є кілька випадків тифу, нічого невареного не істи. Завсіди обпарювати окропом кілька разів всі овочі, котрих варити не можна, а потім їх держати хвилин 15 в оцті — як наприклад огірки, редьку, салату і т. д.

Устриці, котрі звичайно їдять сировими, часто розповсюджують тиф, як вони приходять з опоганюваної води. Тому, коли Ви не є певні за них, чи в часі епідемії, сировими їх їжте, а лише вареними чи добре просмаженими.

Ніколи не пийте некипяченої води чи молока, собливо в дорозі, чи де не знаєте жерел, відкіля вони приходять. Там, де нема водотоків з фільтрами, підчас епідемії добре не користуватись ні для чого некипяченою водою. Вся вода у хаті годі має бути кипяченою. Відомі факти, де в одному місті, де одна частина користувалась водою з ріки, а друга з водотока фільтрованою, епідемія була лише там, де користувались річною водою. Лондон, Берлін, Гамбург та інші великі міста користуються фільтрованою водою з досить нечистих жерел і не бачучи на се вони уявільнились від тифу та інших недуг, розповсюджуваних водою в той час, коли другі міста в Европі й Америці, котрі користуються дуже доброю водою з досить чистих жерел, але її не фільтрують, такого успіху не добились.

Цікавий також випадок з епідеміею тифа у Майдстанві, в Англії, осінню 1897 р., де завдячало біля 2000 з населення в 34.000 душ. Майдстанві діставав свою воду з трох ріжних жерел: Коссингтон, Боардей і Фарлей і з 1680 випадків тифу частина міста, що користувалась водою з Коссінгтона мала 30; Боарлей — 70; і Фарлей 1580 хорих тифом.

Лід, котрим так богато користується особливо тут в Америці, де літом просто кладуть його у воду, вже не раз був причиною зараження тифом, бо лід з опоганюваної ріки чи озера також є опоганений. Бацилі досить довго живуть в леду й не гинуть. **Тому ніколи не кладіть леду у воду чи иншої напитки.** Ставте воду на лід, як хочете зимної води. Правда, що у великих місцевостях лід для господарств і реставрацій продається не річний чи натуральний, а роблений з чистої фільтрованої води, але **лінше звикати не уживати леду в їдженню чи напитку.**

Ще один важний фактор, найважнійший но послідним думкам медицинської професії, се „бацілентрегери", чи носителі та розповсюджуваteлі бацил. Як вже було сказано в остатній статті, „бацілентрегери" є люди, котрі хоріли тифом, чи перенесли дуже легку форму тифу, що навіть того самі не знають, але не увільнились від бацила і дуже легко заражають інших.

В 1907 році німецькі лікарі першими дуже докладно розслідували се питанне і переконались, що значне число одужавших від тифу далі має у своїх екскрементах тифові бацили. Деякі пару місяців, а деякі й пару літ. Відомі також випадки, де 29 літ після одужання від тифу у екскрементах усе ще були бацилі.

У Штрасбурзі, в Німеччині, в одній пекарні кожен новий робітник захорів тифом. Виявилось, що господиня, котра сама варила для робітників, 10 літ ранійш мала тиф. Коли її відсторонили від куховарні, тиф припинився.

Ще один цікавий вибух тифу, де в одній інституті в Англії було 28 недужих. У тут виявилось, що куховарка там хворіла тифом 6 літ ранійш й що рік тому вона була куховарюю в другім інституті, де за рік занедужало тифом 25 чоловік.

Але найцікавійший випадок з „носителем бацил" був тут в Америці й сам „бацілентрегер" ще по сей день сидить арештований в Ріверсайд шпиталі в Нію Йорку, яко небезпека для загалу. То є одна Айришка Мері Меллон, женщина літ 50, котру прозвали „Тайфойд Мері".

Літом 1906 року, в Ойстер Бей, в одної родини, котра приїхала на літо з Нію-Йорку, захворіло тифом 6 чоловик в один тиждень. Ніде у Ойстер Бей ніхто більш не болів. Запросили лікарів розслідувати сей цікавий випадок, бо власник відділ боявся, що слідуючого літа ніхто його вілві не візьме зза сеї епідемії. Докладні розслідування води, поживи, каналізації й всього того, що можна було розслідувати, нічого не показали. Тоді зачали розслідувати кожного окремого чоловіка на віллі й одразу на слід попали. Виявилось, що 4 серпня, за 3 тижні до епідемії, приняли з Нію Йорку нову куховарку, котра лишила їх 3 тижні після зачатку вибуху, й жадних слідів не лишила. Аж в лютому 1907 р. 6 місяців пізнійше, її цілком випадково знайшли. Тойсамий лікар, що розслідував вибух у Ойстер Бей був закликаний у Нію Йорку до одного дому, де 23. січня захоріла тифом митниця, а 8. лютого дочка господаря, котра померла. Розслідуванне виявило, що 2—3 тижні до занедужання митниці до дому взяли нову куховарку й вона оказалась тоюсамою, котрої шукали. Доктор Сопор почав її розпитувати, але вона нічого і знати не хотіла. Не дише відмовилась відповідати на запитки лікаря, але й ще на нього накинулась, що її даром турбують, Аіяк ані лікар, ані приятелі, котрих лікар просив о поміч своїм вплівом на неї, не могли її переконати, щоб вона дала свою мочу, послід, і кров для аналізу. Просто відмовлялась від бесіди з лікарями. Тоді сю справу передали у стейтовий департамент охорони здоровля, де було рішено її затримати для лікарського розслідування й 19. марта 1907 р. пятьом полісменам з великим трудом вдалося її побороти та одвезти до шпиталю. Й тут вона відмовлялась від бесід і відповіді на запити.

Аналіза її крови показала тиф. Послід був переповнений бацилями. В мочи їх не було. Тут вже більш не було сумніву у тім, що вона була стільки років ходячою заразою, але як довго, не можна сказати, бо вона нічого по сей день не хоче сказати, де й коли працювала чи мешкала. Відомо тільки що за 12 літ вона заразила найменьше 10 родин, разом 51 людий. Не відомо про богато більш і сей секрет Мері видно коне хоче зі собою до могили взяти. Завсіди по вибуху тифу вона одразу лишала місце.

Так її держали у шпиталю 3 роки. За той час вона домагалась через адвокатів, щоби суд її визволив й у 1909 році її сього відмовлено, на підставі загальної небезпеки.

У 1910 році новий комісар департменту охорони здоровля міста Нію Йорку др. Ледлоу згодився її визволити під условіем, що вона не буде працювати куховарюю, або там, де треба брати поживу в руки. Також рапортуватись до департменту охорони здоровля від часу до часу. Гадали, що 3 роки у шпиталі та бажанне бути на волі її научило бути обережною і трохи більш совісною. Не пройшло і кілька місяців і Мері зникла. Цілих 5 літ не чули, де вона й що сталося з нею. Аж у січні 1915 р. у Слови шпиталю для жінок, одним з найлінших в Нію Йорку, занедужало тифом 25 жінок, норсок і служинць. Розслідування показало, що за 3 місяці раніш приняли нову куховарку, паню Брави. Ніхто й не подумав, що пані Брави у дійсности є „Тайфойд Мері", хоч по усьому шпиталю на жарт її називали „Тайфойд Мері" одразу після вибуху, бо напечатали 3 часописий історію з „Тайфойд Мері", а як би не той жарт ще досі її не найшлиб, бо ізза жарту департамент охорони здоровля відразу запідозрів, що то була тасама Мері. Тимчасом Мері, як і завсіди, знов зникла. Ранійш перебрались до Нію Джерзи, а потім у Лонг Айленд, де її урешті затримали та силою забрали до шпиталю, де вона вже доживе свій вік.

Не буду описувати всі вибухи тифу, за котрі знаємо, що Мері відповідальна, але візьму один дуже цікавий. То було в 1902 році, у Дарк Гарбор, Мейн. Один нюйоркський адвокат взяв Мері куховаркою на літо. Приїхало вона 3 червня, а 17. вже зачався тиф. З родини у 9 чоловік дише двох не захворіло: сам адвокат, котрий пару років ранійш хорів тифом та сама Мері. Дипльомована доглядачка, котра дбала про хорих, сама занедужала тифом. Мері та адвокат, однокі здорові у хаті, доглядували всіх хорих. Пізнійш, коли всі одужали, Мері одержала подарунки та гроші за поміч недужим, ніхто не гадав навіть, що то вона сама їх усіх заразила.

Як „Тайфойд Мері" заносила заразу зі собою до кождого дому, де служила? **Пальцями та поживою.** Людина вона дуже проста й у миттю рук кілька разів щоденно, після того як до вітру ходить, чи перед тим як зачинати ту чи іншу роботу, вона видно не вірить. Бо щоль у неї було богато. Прирядила з відділка та рук не мила милом та водою, а то просто так водою обливала їх і все, бо очима бруду не бачила, хоч бациль там було повно. Зараз до поживи, щоби щось до їдження приготовити. **Бацилі на поживу переносились і як ще було таке, що ще варилось, потім бацилі вбивались очами й ніхто не заразився. Коли пожива була така, що не варилась, а давалась так, бацилі з поживою разом пійшли в жолудок, а нам у кишки й тиф послідував.** Тому власне „бацілентрегери" є така небезпека. Щоб їх не було, треба кожного одужавшого від тифу експериментувати кілька разів та аналізу робити, щоб запевнити себе, що тифових бацилів у тілі більш нема. А як вони є, з ними боротись з одної сторони, та уничти „носителя бацил", як обережитись, щоб інших не заразити.

Щепленне проти тифу є найважнійша міра охорони. В початку сього століття англійський бактеріолог сер Врайт з іншими лікарями відкрив спосіб щепленна проти тифу, котрим чоловік є охоронений на довший час, на 2—3 роки. Здобутки від щепленна такі, що тепер нема армії на світі, в котрій був би хоч один нещеплений. В американській армії від 1911 року щепленне проти тифу є обовязкове.

В англійській армії, в Індії, на 5.500 щеплених було 21 випадків тифу, з котрих померло 2, а на 6.600 нещеплених було 187 хорих тифом, з котрих померло 26.

Без жадного сумніву щепленне є найліпшою мірою проти тифу, але то не значить, що можна з решткою не рахуватись, як вже щепленій. Треба бути не менш обережним на: **пальці, поживу, воду, мухи,** — бо бувае, хоч дуже рідко, що щеплений також заражається тифом.

Лічене черевного тифу.

Жадних спеціальних ліків проти тифу нема. Добрий догляд та обережна дієта на першім пляні. Кімнату, котру можна легко вивітрювати, та добре ліжко: мягке, чисте. Водолічення примінюється з великим успіхом. Провадити те все може лише свідомий лікар. Хорого треба держати в окремій кімнаті і лише одному з дому доглядати за ним. Обережність проти зараження необхідна. Про те ми вже говорили. Й тут памятайте на: пальці, поживу, мухи.

Не забудьте також на **продіркування кишок** і слухайтесь лікаря, особливо щодо дієти, бо неодин чоловік помер вже не від тифу, а оселедця, чи свіжої булки, чи пирога милої доглядачки чи доброго сусіда.

ЗАМІТКА.

Як би хто хотів звернутися з якими запитами в справі лікарської охорони здоровля, нехай пише на адресу

Dr. M. M. KADETZ,
c/o Svoboda,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Відповідь може бути у „Свободі", а хто хоче особистої відповіді, нехай долучить заадресовану коверту з 2-центовою маркою.

Українські музичні рекорди.

Доставляю найріжнороднійші музичні рекорди всіх грамофонових компаній. Подбучний спис усіних рекордів висилаю даром і оплатно. — Достарчаю всякі музичні твори, особливо українські, на ріжні інструменти.

Продаю по дешевих цінах нотний папір і нотні зошити. — Посередничу в купованню ріжних музичних інструментів і грамофонів. — Достарчаю всякого рода прапори, товариські відзнаки і печатки. — Доставляю ріжні українські книжки. — Маю на складі великий вибір гарних перепинних картон: українські гнізда і краєвиди, українські рослини, сюжети з Львові, ріжні картки з святочними жеданнями, і т. п. Поодинокі картки в цінї від 5 до 15 центів. При більшім замовленню даю покупцям значний опуст. — Усякі справи полагоджую ретельно, совісно, чесно і швидко. Звертайтеся до мене з повним довірєм, а всякі письма адресуйте:

MRS. JOSEPH STETKEWICZ, 298 Second St., Jersey City, N. J.

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

мена лішого ремесла від автомобільного. Я є з краю довголітній і добрий механік і шофер в Америці. Хто знаючись в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Знаєте, що наша школа є одною з лішних в Америці. Уживаюсь до науки всі найновійші моделі автомобіїв. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадіється з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stempnoff, інструктор і механік.
Для інформації нам офіс отворений в неділі до 12. т. в пол. Пишіть по катальоґ

ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим повідомляємо український загал, всіх наших клієнтів і прихильників що з днем 1-го цвітня 1921. **АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО** в Нію Йорку 520 1st 6-та улиця, закупило і перебрало **АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО** в Філядельфії. Зміни в дотеперішних урядниках в обох офісах Бюра ніяких нема. Тільки наступила зміна в директорах з малим вийнком.

Від 1-го цвітня оба офіси Бюра переходять під особистий заряд **АНТОНА ПАШУКА**, председателя нашої інституції. Заявляємо, що окрім тих двох офісів Бюра ми не маємо ніяких зносин бізнесових з другими агенціями або подібними Бюрами, тому просимо у всіх справах відносних тільки на поникше подані адреси: Тільки заявляємо що наша інституція не є ніякою ПОЛІТИЧНОЮ або ПАРТІЙНОЮ інституцією, але чисто **УКРАЇНСЬКОЮ БІЗНЕСОВОЮ ІНСТИТУЦІЄЮ.**

Маємо повну надію, що кождий Українець буде звертатися в справах як:

ПЕРЕСИЛЬЦІ ГРОШЕЙ РІДНИМ В КРАЮ;
ВІДІЗДОМ ДО КРАЮ;
СПРОВАДЖЕННЄМ РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ;
ВИРОБЛЕННЄМ ПАШПОРТІВ І ДОКУМЕНТІВ

і всіх иньших справах тільки до сеї української інституції з повним довіреєм а буде певний за чесну обслугу. У всіх справах пишіть або приходіть до:

American Ukrainian Bureau, Inc.,

520 E. 6th Street
NEW YORK, N. Y.
Головний офіс.

322 N. 8th Street
PHILADELPHIA, PA.
Філія.

А. Пашук, през. Марія Тихановська, секр.

ЗДОРОВІ ДІТИ СЕ НАРОДНЕ БОГАТСТВО

Коли ви не в силі кормити дитину—не добирайте ніяких способів, але давайте

Borden's EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)

пожива, що знаменито виплекала сотки тисяч дітий за мануві шістьдесять два роки.

THE BORDEN COMPANY
Borden Building New York

0142 No. 15

Таки СЕГОДНЯ відітніть сей купон і вишліть почтою, а дістанете ДАРОМ книжочку про ПЛЕКАННЄ ДІТИЙ, де сказано як належить заходитись з дитиною. Також найдете там на рідній мові пояснення про кормленне.

Назвиско .....
Адреса .....

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В НЮАРК, Н. ДЖ.

СЕ Є ПЕРШЕ І ОДИНОКЕ

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ЩОДНЕВНИМ КУРСІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СВІТА З ПОВНОЮ ПОРУКОЮ.
ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ НА ВСІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІЇ.
Виробляємо ПАШПОРТИ до краю в кількох днях і ОПОВАДЖУЄМО родини з краю.

Виробляємо і затверджуємо повнольатки, контракти і всякого рода иньші судові, американські і краєві документи. Полагоджуємо спадкові справи за посередництвом заприсяжних українських адвокатів в краю.—Всіляких порад на жадание удільяємо безплатно, особисто і листовно.—Родинці! Коли бажаете собі бути точно, скоро і совісно обслуженими, то удавайтеся або пишіть до нашого бюра. На кожду кореспонденцію рада і скоро відповідаємо. 28—

UKRAINIAN BANKING BUREAU,

Банкир, Мировий Судія і Нотар Публичний.
185 SPRINGFIELD AVE., corner Mercer St., NEWARK, N. J.
Маємо філію при: 206 Ferry Street, Newark, N. J.

МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. МИХАЇЛА

Коли Ви недужі на яку скірну недугу, немічні на силах, як маєте ревматизм, нечисту кров, сверблячку тіла, катар жолудка, солітер (паразитник), конвульсії (падучу хоробу), кашель, перестуди, внутрішні болі від подрігання, або коли дбаєте про красу Вашого тіла і потребуєте ліка на поріст волоса, вусів, або для усунення водоса, подрабання сивого волоса, зроблення лиця гарним або взагалі на всі иньші недуги, а хочете мати гварантовану пораду і добру медицину, то опишіть нам зараз Вашу недугу а наші знатоки медицини Вам поможуть Жадайте катальог у:

ST. MICHAEL MEDICINE CO, INC.
CARLSTADT, N. J. Dep. D.

Телефон: Harlem 3502

ДР. МУСІЙ КАДЕЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Головний офіс:
38 West 120 Street,
коло Пятої Евні

Приймає щоденно: 12—1 попол., 5—7 вечер. У неділі і свята: 3—5 попол.

Відділ:
Телефон: Orchard 9816
Dry Dock 1118
41 St. Marks Pl. (8th St.)
коло Другої Евні

Приймає щоденно: 8—10 рано, 7—9 вечер. У неділі й свята 9—1 попол.

Найнизші рати, найліпшу і найскоршу обслугу дістанете, висилаючи гроші через наш банк. Нотаріяльний Відділ, Пашпорти, Шифкарти. Від грошевих вкладок платимо 4%.

AMERICAN UNION BANK,
JOHN NEMETH, Pres.
10 East 22nd St., New York City.

ДАРОМ!
КОЖДОМУ ВИШЛЕМО
КИШЕНКОВИЙ КАЛЄНДАРИК
НА РІК 1921

На кошта пересилки проситься прислати 5-центову марку.
ВЕЛИКА МАПА нової Европи, в кількох красках, ціна з пересилкою 35 центів.
Адресуйте: 1448—
UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

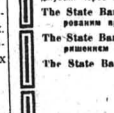

Оснований перед 30 роками

The State Bank

(КРАЄВИЙ БАНК).

374-8 Grand St., New York, N. Y.

СТАН МАЄТКОВИЙ ПОВИСИШЕ $85,000.000.

Є богато причин задля яких Ваші банкові потреби повинні бути водогджувані через Стейт Банк, 374-8 Гранд Ст., Нію Йорк.

The State Bank не є приватним підприємством, але банком, чартерованим правительством.

The State Bank є членом New York Clearing House, котре є стовариженнем найбільших банків в Америці

The State Bank має повисше 110,000 депозиторів а між ними є слідуючі: Містовий Уряд міста Нію Йорку
Стейтовий Уряд стейту Нію Йорк
Почтові Щадничі вклади

The State Bank є одним з найбільших банків в Злучених Державах, якого обслугу поручає горожанський Комітет зі Львова, і який з'єднав собі добру репутацію у банків тут і поза границями сеї держави за скоре і безпечно виконуванне поручень йому справ, і його грошеві переказні і дрефти приймають і цінять всі банки в Европі!

Складайте своїощадности в The State Bank

Користайте з процентів, які нароста на Ваших грошах, а рівночасно забезпечите себе від всякої утрати

Висилайте гроші до Ваших родин через Стейтовий Банк по найнижших денніх курсі, і будьте певні, що вони дістануть їх скоро.

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ продаються по низьких цінах, бо ми є представителями найбільших корабельних компаній в світі. Порада для осягнення ПАШПОРТІВ дається даром. Коли хочете, щоби обслужено Вас добре, приїдьте особисто або пишіть до

THE STATE BANK,
374-8 Grand St., New York City.

НА СВЯТА ДО СТАРОГО КРАЮ

через

ГАМБУРГ, БРЕМЕН, АНТВЕРП І РОТЕРДАМ

найкрутше їхати тепер посрідництвом кораблями, тому, кождий відїжджаючий до старого краю, повинен вже тепер шифкарту замовити.

ШИФКАРТИ

до краю і з краю, продаємо стисло по цїні компанійній, на всї головні Лїнії.

ПАШПОРТИ

виробляємо кождому в найкрашім часї. За нудни гарантуємо аж до самого дому.

КРЕВНИК

зі старого краю, справляємуємо за посередництвом наших представників в Львові, Перемишлї і Станиславові, таком, виробляємо всї потрібні документи.

ГРОШІ

до старого краю висилаємо скоро і по найнижшім курсї, почтою, долярами, чеками і телеграфічно, під повною гарантією і вітвічальностию.

По інформації, прошено писати або зголоситись особисто якнайскорше до:

STANDARD BANK

AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ДАРОМ ТЕРПЛЯЧИМ НА ПРОПУКЛИНУ

5000 ТЕРПЛЯЧИХ ОДЕРЖИТЬ PLAPAO ДАРОМ НА ПРОБУ. НЕ КОНЕЧНО ОБТЯЖУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ НЕВИГІДНИМ ПОЯСОМ РУПТУРНИМ.

Таку благородну оферту зробив сам винахідник сеї чудової методи, Плапово, котрий цїлий день і ніч, щоби скрішити утомлений мясні, аби позбути ся остаточно невигідного пояса цїлком і то без небезпечних операцій.

Нїчого не платить ся.

5000, котрі напишуть, пішле пан Стуарт достаточну скількість Plapao без кошту для цїлковитого випробування. За сам пробу не платить ся нїчого анї тепер анї пізнїйше.

Перестаньте носити пояс.

Так, перестаньте носити пояс, бо сьвідчить з власного досьвіду, що пояс на рупturу є лише чимось злим, фальшивою підпорою перед розширюючим ся муром, бо пояс сьвідчить тільки кровю, підриває лише терпливого здоровє. По щось довше носити пояс на рупturу. Тут є добре средство, котре можете випробувати для власного вдоволення і то цїлком даром.

Уживає ся в подвійній цїли.

Перше: Перщень і найтовайшого пізнє Plapao-Pads є, раз приложене завдно приглядають до осьадлених мясїв, протягують їх до правильного стану, сили і сьвітлости. Тої доперва, а не скорше, можна надіяти ся устуленя рупturи. Друге: Мягкі сади, приляглиють, щоби ніщо не могли зсувано ся з місця. Plapao-Pads оказались важним чинником в удержанню рупturи, котрої пояс сьи є в стані удержати. Сотки людий старих і молодих являли ся перед урядником уповажненим до відбирана присяги, сьвідчачи, що Plapao-Pads вилічили їх рупturи цїлковито — деякі з тих рупturи були в дуже грізнім стані і дуже старі.

Заєдно дїлають в день і в ночи.

Важною прикметою лїчена Plapao-Pads є, що тривє розмірно дуже короткий час до осягнена успіху. А то з сеї причини, що плапс є безперервне через 24-годин на добу отже через день і ніч.

Нема недогідности, жадної невигоди і жадного болю. Кождої хвилї, коли спите або працюєте, се знамените средство не тільки вповні в мясні може дати і силу, якої то сили потребує там мясним черевам, або удержати внутрешности в путї черева без штучної внїшної підпори.

Plapao-Pads оправдане.

Правда, на яких Plapao-Pads хїлають, можуть бути деяк зрозумілі, коли глянете на повищу ілюстрацию і коли перечитаєте слїдуюче повнене:

Plapao-Pad є зроблений з сильного гнучкого матеріялу „Е", котре має прикметы подавати ся до рухів тїла і підкопувати всюди в повнене. Внутрішня його сторона є лишка, подібно як пластер, зовнїшня рівнятся він від пластру, до запобігає, аби човенне „В" зсувало ся з місця

Спробуйте се на ваї кошт. Не посилайте грошей. Хочу Вас переконати своїм власним коштом, що можете позбути рупturу.

Коли утомлені мясні відпускають свою силу і еластичність, коли одежа і небезпечна руптура тягне вам вражінє „перти в долину" инше цїлком безпотрібно і коли відзискаєте свою силу, животність енергію і чертвість, і коли Вам вигідні поширить ся під вашим здоров'ям так, що навіть Ваші товариші звернуть на се увагу. —

Тоді дякуєте, що Ваша руптура є сьвідчить, що Ваше мясні ся се шире вдячні, що я Вас нарадив прийати сю цїлкову безплатну пробку.

Пишіть нині по сю безплатну пробку. Переконайтесь ся особисто о її вартости. Не посилайте жадних грошій, бо пробка не коштує Вас нїчого, а може Вам принести лїпше здоровє, котре важнїйше, як цїле злото. Приємте безплатну „пробу" нині, а через пізе жите будете задоволені, що скористались з сеї оферти. Напишіть картку, або виповніть сей купон нині, а відпорточто одержите вїльну пробу. Plapao з книжкою дана Стуарта, котра поясню рупturу, яко прецент. Си книжочка подасть вам спосіб ся метода здержала дипльом і нагороду золотий медаль в Римі і першу нагороду в Парижи і кождий терпливий ма сю страшну недуг повинен ся сам книжочку.

5000 читачів може одержати се безплатне лїчене. Пошіт належно буде великий, вій отже не дозвал заводу вишіть сейчас

Пішіть купон нині до

PLAPAO LABORATORIES, Inc.,
Block 3071, St. Louis, Mo.

Бо безплатну пробу Plapao і книжочку о рупturї

Назвиско .....

Адреса .....

Відпорточно почтою одержите безплатну пробу Plapao.

Ю. Шкрумеляк.

ГУЦУЛЬСЬКЕ РІЗДВО.

Посумніла Пилипівочка —
Діти „пекло" завели...
Цього року замісць куті —
Мамзаїну подали.

...І дочка Гафія плаче,
Заховавшися в кутку,
Бо не пійде з ложечками
Бить на „коленьку" свою...

— Хоч суєцький пес озветься
Аже Юра не прийде, —
У Лапшуті ковзаде,
Гірко згадує мене. —
Серце крається старому...

— Гей, таке у нас Різдво?
Коляди нїде не чути —
І не „підарить" раз нїхто!...
Грюкнув кулаком об лаву
І схопївся Пелепюк.

Хоч старий — і сам рушивши
Вже давно не брав до рук;
Бистро вийшов — із комори
„Дубельтівку" вынїс він,
Вдарив раз і другий в гори,
Гей у той чарівний дзвін...

— Божа воля най ся діє, —
Рік до жінки і дітей,
Та най знає кождий „щезник"
Що ще Гуцул в нас живий!..

Олесь Бабій.

СВЯТИЙ ВЕЧІР В ОДЕСІ 1919 РОКУ.

Святий вечір.

Частина галицької армії в лічницях, частина на фронті гине з голоду й тифу, а нас кількасот Галичан закинула доля в Одесу, в дім „визdonрів". Між нами нема ні одного цїлком здорового.

Надходить вечір.

Бліді, схорілі стрільці тиняються по подвірю приюту, при вулиці „Полтавской победи". Іронїя! Україні на вулиці „Полтавской победи"!

Біля воріт приюту отаман Г. веде розмову з старшинами. Балакають про повстання проти Денікіна, про Павленка, Шепеля. Балакають і з недовірюм поглядають на прохожих декікіців.

— Вечеря готова! — кличе кухар.

Стрільці гусаком сходять з третого поверху, мовчки набирають зупи до цїдунок, кождий берет в руки оселедець і вертає до кімнати. Сідають на лавках, на соломі і вечеряють.

Мовчанка, мовчанка... Ох, яка вона страшна та мовчанка! Вона страшніша від крику розпуки, проклону й нарікання. Та мовчанка говорить про стрілецьку тугу за рідним краєм, про біль, що кріває стрілецьку грудь, про жаль за рідною, що день там у стїн зелених Карпат згадує свойого сина, що вішов на Вкраїну.

— Не знати, чи вже там нашій в Галіції ідет вечеря? — переривае тишину молодєнький Гуцул, який щойно вчора вийшов з лічниці.

Його слова — це відгомін і нашіх думок і почувань, але вони чомусь вражають нас неприємно.

— Ет, мовчи краще, Не додавай серцю туску! — відповідае сердито старий „зупак" фельдшебель.

Молодий Гуцул стає біля вікна і довго, довго глядить на розбурхане море...

Тихо... Виразно чую рев і клекіт розшалілого Чорного моря.

— Гей, гей! Де нас занесла люта доля! — відзивається нарешті і сам фельдшебель!

— А нині рік, я зпід Львова приїхав на вурьоп до дому... Ех, тішилаєї моя Марусі, що я був по козацьки убраний. Хтоби був думав, що ми за рік будемо тут в Одесі!

Починаються розмови, спомини...

— Ей! Що там сумувати! Дасть Бог за рік будемо на святий вечір в дома, на вольній Україні!

— Краще заколядуймо дещо! відзиваєся знову фельдшебель.

Захрипілі стрілецькі голоси начинають колядку. Над берегами Чорного моря лунає пісня галицького стрільця вингання.

Мені чомусь стає тяжко на душу, безлїч почувань і думок розриває мою грудь.

Виходжу з кімнати. Миготять на кораблях світла рефлекторів, стотисячними очима глядить з темряви Одеса. Високо на будинку, де живуть Галичане, повіяє одинокий в Одесі жовтоблакитний прапор.

Море сердиться, мушить, гуде і клекоче, мов скажене.

А йому в акомпанименті розлягаються сумні благаючі звуки коляди.

А буйний надморський вітер шарпає і похиляє до долу у-країнський прапор...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення зкажеться на прошеня отже: За кождоразове поміщуване оголошення 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщене, за більше разів даєть відповідний опуст. Найкраще оголошеня в 5 стрічок $1.00.—4

Пошукую брата, Ю. МИХАЙЛОВСЬКОГО, села Кребдинка, повіт Збараж, Галичина. Голоситись на адресу: MICHAEL MICHAILOWSKY, 621 Warren St., Hudson, N. Y. 27-9

Пошукую ЯСЬКА МАКСИМЧУКА і його жену Анну, родом з Колодінки, пов. Скалат; від 15 літ не перебував в Чікаго. Пошукує за ними їх мати Розалія Сорока і Анна Гладиська з инших справ. Прошу голоситися на адресу: M. HURYN, 220 E. 25th Street, New York, N. Y. 79

ХАТНІ МЕБЛІ на продаж, на чотири румї, дивнят і парлор сети, майже нові; чотири кімнати, вигідні, горяча вода і газова; рент невеликий. Все дешево набувете дешево. Голоситись: 319 E. 95th St., Ap. 29, New York, N. Y. 78-80

Пошукую кравця ДМИТРА і ПАВЛА ЙОСИФА ТОВСТИХ, з села Гвіздів, повіт Рогатин, Гал., в дуже важній справі. Хтобн про цих людий щось вони самі, зволять голоситися на адресу: MICHAEL KUCHARSKI, 284 Joseph Ave., Rochester, N. Y. 79

ЮРКО ГРИНИК, походить з села Котузів, пов. Підгайці, Галичина, перебував в Америці, стрілї Пенсильванії в місті Скрентон. Хтобн про него знав, або він сам, прошу дасказо зголоситись до: WASYL BABIJ, Sandy Lake, Mun., Canada. 78-79

АНДРІЯ НИКОЛЯК звозить зголоситись по лист або хтось з його знайомих перекаже йому про се. O. HUTNIT, Box 258, Trenton, Mich. 79-80

JERSEY CITY, N. J.

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ, в добрій положенню, серед многих людий. Сприлає з причини слабости одного з трох спільників. Продасть цїлий бізнес або прийме до спілки на третього спільника. Зголосити ся до: FRANK POKORNY, 249 Washington St., Jersey City, N. J. (Офіс: 3-ий поверх). 79-83

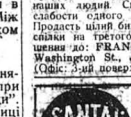

СКОРА ПОМІЧ на катар нирок і течі. Певне і успішне. Кожда касета означена „Стереться підробків.

ПОРАДНИК ДЛЯ ВИНАХІДНИКА

се книжочка дающа інформації „ЩО СЕ Є ВИНАХІД?" що се є патент? Як можна узискати патент і много вартних інформаній. Пишіть по нюго зістане Вам переслана ДАРОМ. MARCUS LAWRENCE, адвокат патентовий, 1325 Park Row Bldg. (St.), New York, N. Y. 147-м

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

16 акрів найлїпшої урожайної землї. Лїнія одна година їзди з Нью Йорку. 250 дол. до заєр. На бажане уплачується позичку на будову хати, або будується хату, яку хто собі вибере. По дальші інформації пишіть або голосіться до: TRAUB, 63 Park Row, World Bldg. 910, New York City. 69,71,3,5,7,9

ГРОШІ Є ЩАСТЄМ.

Грошї прийдуть за добрим помислом. Доброго помисли набудете в книжки.

ПОРАДНИК ДЛЯ ПОЛЮБЕННЯ БУТТЯ

Пришліть 10 шит. на сю книжку.

UNIVERSAL SALES CO.,
346 E. 53rd St., New York, N. Y. 64,70,6-82

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) 140 акрів, 80 до орання, 10-кімнатний дім, стодола, 2 курники, 2 возівні і 4 других будинків, 10 коров, 1 бик, 3 телиці, 4 свині, 200 курий, 2 добрих коній, пів милї до міста. Ціна $4500, $2000 готівкою.

2) Ферма 127 акрів, 9 кімнатний дім, стодола, великий курник, возівня і други будинки, 8 коров, 1 кінь, 110 курий, 4 свині, машинн і всї господарські знаряди; милї до міста. Ціна $3700, $1600 готівкою. 75-80

Крім того є ще більші й менші фарми. Голоситись письменно або особисто до:

S. BOKUTNY,
105 Forsyth St., New York City.

ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА.

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а нїм є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете повищу дійсного життя Американця, бо не можете з нїм порозумітися і розмовляти задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь нової простої англійської через почту. Сотки учеників навчились в нашій школі. Маємо богато вдячних листів. Пробні лекції і подробиці пришлемо за 10 цент. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 02-04

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 48, 525 West 47th St., New York City.

ДАРОМ!

2000 "The Rogen X-Ray" апаратів цїлком даром, не робить рїжниці кому.—Грищаком, Спецьком чи Жидові, коли лише може замовленє. Замовляйте сейчас видлемо. Маючи сей апарат, принесе Вам богато користи, позаяк при помочи його сильних лучів, будете могли видіти з чого складаєся чоловік, аж рівнож найменшу кісточку—не робить рїжниці чи ви убраний. Отже щоби не було за пізно, то ще цеї пишіть на адресу:

KUNDARNA PROSVITI,
2025 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годинн приняття: від 9. рано до 8. вечер, в неділї до 4. пополудню.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

Dr. ZINS.
СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи.
Має 25-літну практику в „Нію Йорк Пост Граджуейт Госпіталї" і „Нью Йоркс Госпіталь".
Бюро:
Лібрерія Порцена Дарон.
Год.: від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.
110 East 16th St. N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.

ДР. К. БІЛИК
Український Лікар
Урядові години: від 11—1 і 5—7.
237 W. 48th St., New York, N. Y.
(Коло Broadway)
Телефон офісу: Bryant 1569
Телефон дому: Academy 5091

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Дуже добрі фарми в повіті CRAWFORD, доми, будинки, добра земля, овочеві дерева, близько залізниці, школи, міста, здоровий ліс; низькі ціни. Гарні фарми від $3000. Вірний плят. Ціни зависять від місця продажи. Порозумієтесь з нами у Вашій мові. Приходіть або пишіть до: A. M. ZEMLANSKY, 252 North St., Meadville, Pa.

СПАСЕННИ СВОЄЮ ЖИНКОЮ.

Тут подається записаннє зізнанє Е. М. Фрідмана з Пітсбурга, 526—4th Avenue. П. Фрідман каже: „Я сильно перехолодився. У мене біль горла був такий, що годі було говорити. Груди мене боліли і я почав побоюватись запалення легких. Моя жінка чула про Болгарський Чай на Кров, як знаменитий лік проти перестуди, постарадась о пачку чаю і дала випити горячій. Слідуючого ранка я почував себе далеко краще, повернув до праці а сегодня я розказую кождому про Болгарський Чай на Кров".

Болгарський Чай на Кров помагає хорим людям на жолудок, печінку, нирки і на кровні недомагання. Не дайте підсунути собі підробок. Домагайтесь у свого другторника оригінального Болгарського Чаю на Кров справленого Н. Н. Von Schlick-om.

Хорим, що живуть на фармах, де не є другтору я охотно вишлю мою велику пачку, оплачену і забезпечену за $1.25 або 3 пачки за $3.15 або 6 пачок за $5.25. Моя адреса: H. H. Von Schlick, President, Marvel Products Company, 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят. 05—

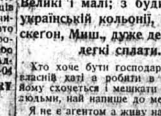

БЕРЕЖІТЬ СВОЄ ЗДОРОВЛЄ

Дає здорову червену кров. Скріпляє нерви і є легко прочищуючим. На продажу в всїх другторах і спецериях. — Виробляюча 43вс—

PARTONOL DRUG COMPANY OF AMERICA, INC.
YONKERS, N. Y.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!
Великі і малі; з будинками, в українській кольонії, коло Мускегон, Мінн., дуже дешево і на легкі сплати.

Кто хоче бути господарем у своїй власній хаті в добрій околиці, коли кому схочеться і мешкати між своїми людьми, най напише до мене.

Я не є агентом а живу на сій колонії і хочу дати цїну пораду Українцям. Нам тут весело живеться, а коли не думаєте їхати на службу до Лиїзів, то напишіть до мене пару слів — а не пожалуєте. Залучіть стемпс на переслку.

SAM SHEREMETA,
R. 1, Box 141, Frutport, Mich. 79-82

ДР. М. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Церкви св. Юрія
Говорить по українськи
Лічить успішно недуга мущин, женщин і дітий. 1в.м.
Найдосконалїший електричний апарат

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОКУЛЯТОР.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділї і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4498.
Ipvc

НЕДУГИ МУЖЧИН
DR. KOLER
838 PENN AVENUE,
PITTSBURGH, PA.
Говорить по українськи.
Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 26 літ досьвіду у лїченню мущин. Голосіться особисто, почтою не вїчу. Години приняття: від 9 рано до 8 вечер, в неділї від 9. до 2. попол.

UNITED AMERICAN LINES
ПРЯМА ЛИНЯ МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ
JOINT SERVICE
Найлїпше полученне до всїх частий центральної Европи.

S. S. "Mount Carroll" . . . 7-го Квітня
S. S. "Mount Clay" . . . 12-го Мая
S. S. "Mount Carroll" нов. 19-го Мая
S. S. "Mount Clinton" нов. 26-го Мая

Корабель "HANSA" (Ex-Deutschland), "BAYERN" (новий), "WUERTTEMBERG" (новий) зачнуть їздити в місяци червни.

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всїх згаданих кораблях. Окремі їдальні, галї для куреня, галї розривок і променадові поклади для ужитку породожних 3-ої кляси.

Для запевненя собі шифкарти пишіть до котрого небудь адресу або

39 BROADWAY, NEW YORK, CITY.
WITH **HAMBURG AMERICAN LINE** WITH

ШИФКАРТИ ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ.

Продаємо на всї корабельні лїнії по компанійних цінах, також старанність щоби наші пасажири на кораблях найкучші місця, по два або чотири в одній каюті. — Пашпорти виробляємо в кількох днів і пістаємо всї потрібні „Візи" від Конзулів, щоби наших пасажирів не затримували по кілька тижнів у чужих краях.

— Спроваджуємо рідних з краю, під нашою опікою аж до Вашої місцевости і виробляємо зонси безплатно потрібні документи

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ДО КРАЮ ЧЕКАМИ І ТЕЛЕГРАФІЧНО В ДОЛЯРАХ АБО ПОЧТОЮ ПО НАЙНИЖШІМ ЩОДЕННІМ КУРСІ З ПОВНОЮ ГАРАНЦІЄЮ. Пишіть або здайте по всякі інформації до:

EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY 115 FIRST STREET, NEW YORK CITY.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ.

Нема бюра в Америці де дешевше купуєтесь шифкарту як у нас. НАЙДЕШЕВША ПРОДАЖ ШИФКАРТ на 4-помінні пароходи прямо до ЛЬВОВА, КРАКОВА або ЧЕРНОВЕЦЬ. Пашпорти виробляємо ДАРОМ. Гроші пересилаємо до ГАЛИЧИНИ, БУКОВИНИ та УКРАЇНИ почтою або телеграфом. Пишіть сейчас або отворотність особисто до:

Ukrainian Travel Bureau, 136 EAST 42nd ST., NEW YORK, N. Y.

Читайте:

ШИФКАРТИ продаємо по стисло компанійних цінах і даємо окремі каюти своїм пасажирам.

ГРОШІ пересилаємо і доручаємо в дуже скорім часі, з повною порукою.

По всякі поради звертайтесь до

EMIL KISS, 133 Second Ave., BANKER NEW YORK, N.Y.

MONEY ORDERS

ДОЛЯРИ — Пересилаємо до всїх частий **ЗГОДОВІ** по найновішому денному курсі. ДОЛЯРОВІ ПОСИЛКИ будуть виплачені особі готівкою в американських доларах. КОРАБЕЛЬНІ БІЛЄТИ на всї лїнії по точно компанійних цінах. ІМІГРАЦІЯ. Виготовляємо скоро і точно всякі потрібні документи.

MOKRAY BROTHERS
BANKERS.
150 2nd STREET, PASSAIC N. J.

КОРОНИ — КОРОНИ

ПОКИ ЧАС! ПОМОЖІТЬ РОДИНІ!

Ми виробимо Вам всякі документи для спровадженє Вашої родини до Америки. Ви чуєш, що заложить вступ до Америки, отже пока що право ще не уступило в моцї — виробляйте документи! Таким особам буде ще вільно приїхати. Спішіться, поки не запізно!

ШИФКАРТА ТІЛЬКИ ЗА $105.00 І ВИЩЕ. Найскоршими кораблями в світі. Висилаємо ви-го гроші до кождого села з рішучо гарантуємо за доручене. 56лп—

Не забудьте помочи родині і виповніть її з „Дому Неводі", бо потім буде запізно! Пишіть або приїжджайте до:

UKRAINIAN EMIGRATION BUREAU
603 CARSON STREET,
S. S. PITTSBURGH, PA.

УВАГА: зі станції Pennsylvania, B & O на Lake Erie, вийть Carson вулиці і ідіть на-5-10 хвилї коло 10 хвилин на East Side.